

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

Avdelningen för Samhällsutveckling
Lena Stävmo
010-2240231

YTTRANDE

1 (12)

2018-04-05

Dnr Länsstyrelsen:
27-2018

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

n.registrator@regeringskansliet.se
n.remisser@regeringskansliet.se

Ett land att besöka -En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring

SOU 2017:95/ Regeringskansliets diarienummer N2017/07438/FF

Länsstyrelsen Blekinge yttrar sig härmed utifrån vårt regionala utvecklingsansvar inom både regional tillväxt och landsbygdsutveckling. Vi har även beaktat miljöperspektiv, socialt ansvar, natur- och kulturturism, kulturmiljöer, marin- och skärgårdsmiljö samt friluftsliv.

Inledning

Länsstyrelsen har granskat den statliga offentliga utredningen *Ett land att besöka* och dess syfte att utgöra underlag för hur en samlad politik ska kunna föras framöver så vi får en hållbar turism och växande besöksnäring i hela landet. Länsstyrelsen Blekinge har koncentrerat sig på vilka effekter det som föreslagits får för besöksnäringens tillväxt generellt i Sverige men även specifikt för Sydsverige ur ett landsbygdsperspektiv och med en levande skärgård och hur det påverkar oss utanför storstäderna.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen Blekinge ställer sig positiv till förslaget kring en samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring men har synpunkter på delar av materialet.

Länsstyrelsen Blekinge ser det som mycket positivt att det görs en samlad översyn av vad besöksnäringen kan bidra med inom regional tillväxt i hela landet. Speciellt på landsbygden och i skärgården där företagare är beroende av flera verksamheter för att få lönsamhet.

Länsstyrelsen Blekinge anser att utredningen är övergripande och ger inga konkreta förslag i *vad* som ska göras utan riktar sig istället in på *hur* och organisatoriska frågor. Länsstyrelsen ser en brist i att det inte framgår tydligt vad som

---

Postadress	Besöksadress	Telefon/Telefax	E-post/webbplats:	Org.nr
SE-371 86 Karlskrona	Skeppsbrokajen 4	010-22 40 000 010-22 40 223	blekinge@lansstyrelsen.se www.lansstyrelsen.se/blekinge	202100-2320

ska göras för att nå konkreta resultat med en samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring. Det behövs även en djupare genomlysning av vilka politikområden som berörs och hur samordning kan ske inom alla de områdena.

Länsstyrelsen Blekinge konstaterar att i förslaget identifieras länsstyrelserna som en aktör som främst arbetar med tillsyn och tillstånd samt förvaltning av natur och kultur. Med en så snäv beskrivning tas inte den kunskap och bredd som länsstyrelsen besitter tillvara i utredningen. Länsstyrelsen Blekinge arbetar konkret med olika insatser inom bl.a. måltidsturism, kulturturism och naturturism och med fokus på miljömässig och social hållbarhet. Länsstyrelsen Blekinge deltar även aktivt i det regionala tillväxtarbetet tillsammans med Region Blekinge, kommunerna i länet, Visit Blekinge, Biosfärområde Blekinge Arkipelag och andra aktörer.

Länsstyrelsen Blekinge vill understryka att länsstyrelserna har en mycket viktig roll för utvecklingen på landsbygden vilket även omfattar skärgården något som inte framkommer tillräckligt tydligt i betänkandet. Kompetensen hos länsstyrelserna när det gäller företagens villkor på landsbygden samt markägares och jordbrukares förutsättningar bidrar till att utveckla landsbygden positivt.

Länsstyrelsernas roll behöver lyftas i betänkandet på ett mycket tydligare sätt än vad som görs. Länsstyrelsernas roll att främja länens utveckling nämns inte alls, trots att en stor del av länsstyrelsernas arbete med natur- och kulturmiljöer, företagsstöd, projekt samt landsbygdsutveckling skapar möjligheter för just besöksnäringen att utvecklas.

Utredningen trycker starkt på att besöksnäringen ska utvecklas till att bli hållbar. Detta inkluderar alla tre hållbarhetsaspekter. Länsstyrelserna har i dagsläget rollen som samordnare tillika utvecklingsansvaret inom områdena social hållbarhet och miljömässig hållbarhet. Länsstyrelsen ansvarar, samordnar och verkar för att flera frågor såsom mänskliga rättigheter, integration samt jämställdhet ska få genomslag i samhället. Länsstyrelsen har även utvecklingsansvaret och en kompetensförsörjande roll på regional nivå inom flera av de strategiska insatsområden som utredningen föreslår, och då främst natur och kultur. Länsstyrelserna har dessutom ansvaret inom landsbygdsutvecklingsfrågor genom bland annat hanteringen av landsbygdsprogrammet där ekonomisk hållbar tillväxt är ett av EU 2020 strategiska mål. Besöksnäringen är viktig för landsbygdsutvecklingen, vilket även konstateras i utredningen.

Länsstyrelsen Blekinge anser därför att om framtidens besöksnäring ska spegla alla områden inom hållbar utveckling bör länsstyrelserna lyftas fram som en nyckelaktör och få ett mycket tydligare uppdrag av staten för att bidra till besöksnäringens utveckling.

Länsstyrelsens detaljerade svar nedan följer samma disposition som utredningen.

LÄNSSTYRELSEN BLEKINGE LÄN

Kapitel 3, En samlad politik

Länsstyrelsen Blekinge är positiv till förslaget om ett nytt övergripande politiskt mål för hållbar turism och besöksnäring, samt formuleringen av målet.

Länsstyrelsen är också positiv till förslaget om en nationell strategi och långsiktigheten i arbetet till 2030. Här ser vi en naturlig roll för länsstyrelserna med sin breda kompetens att bidra till utvecklingen av besöksnäringen regionalt då myndigheten redan idag hantlar många av de områden som ingår i näringen och har etablerade samarbeten med region och kommuner lokalt. Samverkan mellan olika aktörer och en stärkt myndighets-samordning är viktiga nyckelfrågor. Idag kan länsstyrelserna få uppdrag från olika myndigheter som inte är samordnade och ger olika budskap och mål regionalt när de ska utföras som inte är förenliga med varandras målsättningar.

Länsstyrelsen Blekinge ser positivt på förslaget att inrätta ett nationellt besöksnäringssforum och stödjer förslaget att det bör ligga under Näringsdepartementet. Länsstyrelsen Blekinge förutsätter också att länsstyrelserna tillhör de myndigheter som kommer att bjudas in till forumet. Även representanter för markägare och lantbrukare bör beredas tillträde till forumet.

Extra positivt är utredningens bedömning att en myndighetssamordning behöver utvecklas även på regional nivå. Här bör både regioner, regionala turismorganisationer och länsstyrelser bjudas in till samverkan.

I utredningen nämns Svensk Turism AB som en av huvudaktörerna för att representera det regionala perspektivet och näringen. Länsstyrelsen Blekinges uppfattning är att Svensk Turism AB bara representerar en liten del av näringen, inte har mandat att företräda hela Sverige och inte bör tillskrivas den rollen. De som finns över hela landet och samarbetar aktivt för besöksnäringens utveckling är Regionala Nätverket för Turism vilket gör nätverket till en av de starkaste aktörerna och där en ny sammanhållen strategi bör innehålla delar som förstärker deras mandat och resurser lokalt då det idag ser väldigt olika ut i landet.

Länsstyrelsen Blekinge ser positivt på att skapa olika noder ute i landet för besöksnäringens utveckling och ser att en sådan nod bör finnas i området någonstans sydöstra Sverige där Högskolan i Kristianstad, Blekinge Tekniska Högskola (BTH) samt Linnéuniversitetet finns för att stödja både innovation och forskning inom flera av de områden som lyfts fram i utredningen. BTH har även masterutbildningar inom hållbart ledarskap som definitivt främjar och behövs för att utveckla besöksnäringen på ett hållbart sätt.

Kapitel 4, Besöksnäringen – en del av ett hållbart samhällsbygge

Länsstyrelsen Blekinge välkomnar förslaget att låta Agenda 2030 vara styrande för arbetet utifrån ett integrerat hållbarhetsperspektiv. Länsstyrelsen vill betona vikten av att utgå från befintliga mål och synkronisera arbetet med de målsätt-

ningar som finns och det arbete som redan pågår, till exempel inom miljömålsarbetet och friluftslivsarbetet. Länsstyrelsen Blekinge vill också betona att länsstyrelserna har ett utpekat ansvar att sprida information om Agenda 2030 och en viktig roll i det regionala arbetet. När det gäller behovet av att tydliggöra vad hållbarhet innebär i praktiken kan länsstyrelsen ha en stödjande och rådgivande funktion kring såväl ekologisk som social hållbarhet. Länsstyrelsen Blekinge ser även positivt på att utredningen lyfter fram tillgänglighetsanpassning av besöksmål som viktiga utvecklingsområden. Här är språkanpassning för olika marknader lika viktigt för att öka exportinkomsterna och andelen utländska besökare. Här får vi inte heller glömma bort nya stora grupper av nyanlända som besöksmålen bör göras tillgängliga för.

Förslaget att Tillväxtverket ska få uppdrag och resurser för ökade satsningar på hållbar destinationsutveckling är positivt, men här bör även tidigare satsningar och investeringar i hållbarhetssystem och certifieringar tas tillvara. Swedish Welcome är fortfarande det enskilt bästa och globalt beprövade systemet som stora delar av den svenska turismnäringen arbetar med aktivt för att höja både kvalitén för besökarna och hållbarheten i företagen. En rejäl satsning och samling kring Swedish Welcome skulle stärka både besöksnäringen men även Sverige som helhet som ett land att besöka med kvalitet och hållbarhet i centrum.

Länsstyrelsen Blekinge delar uppfattningen att tillgänglighet, miljövänligt resande, långsiktigt lönsamt företagande, landsbygdsutveckling, inkluderande och jämställda perspektiv är viktiga frågor att arbeta vidare med.

Det kan uppstå målkonflikter i detta arbete, inte minst när frågor kopplat till tillväxt ställs mot frågor kopplade till miljömässig och social hållbarhet och när resurser ska prioriteras mellan olika delar av landet. Här kommer bland annat styrning mot Agenda 2030 och mot hållbarhetsmål i de tre hållbarhetsaspekterna att ha stor betydelse för om arbetet blir framgångsrikt.

Länsstyrelsen delar uppfattningen att *"det är angeläget att kommunernas översiktsplanering utvecklas för att fylla de mest angelägna behoven för utveckling av turism och besöksnäring. Den pågående Översiktsplaneutredningen (N 2017:02) bör adressera detta perspektiv. Boverket bör involveras i myndighetsamverkan i Besöksnäringens myndighetsgrupp."*

I översiktsplanen bör mål och förslag till utveckling av besöksnäring och turism ingå. I planen bör även värdefulla natur- kultur- och friluftsområden beskrivas och kommunen ange hur man önskar att de tas om hand och utvecklas. Länsstyrelsen Blekinge arbetar redan idag aktivt med att stödja kommunerna för att lyfta fram de tio friluftspolitiska målen i kommunernas översiktsplaner och ser definitivt koppling till besöksnäringen även inom friluftslivet och naturturismen. Översiktsplanen är även av betydelse för att synliggöra var fysiska insatser behöver göras t.ex. nya leder, nya anläggningar och boende, upprustning av vägar samt visa på behovet av samverkan inom besöksnäringen.

LÄNSSTYRELSEN BLEKINGE LÄN

Framförallt behöver landsbygdens utvecklingspotential lyftas fram bättre i den översiktliga planeringen

Kapitel 5, Digitaliserad besöksnäring med fokus på delnings- och plattformsekonomi

Utredningen fokuserar på digitalisering för delnings- och plattformsekonomi. Digitalisering är enligt Länsstyrelsen Blekinge mycket mer än så. En grundläggande förutsättning för att företag på landsbygden ska kunna delta i den utveckling som digitaliseringen innebär och erbjuder är en utbyggnad av bredband i hela Sverige. Finns det inte tillgänglighet digitalt så finns man inte och kan inte heller nå ut till potentiella kunder. Länsstyrelsen Blekinge arbetar med bredbandsutvecklingen men här behövs ytterligare statliga medel för att de uppsatta målen om bredbandstäckning även på landsbygden och i skärgården ska uppnås.

Länsstyrelsen Blekinge anser att länsstyrelsernas roll inte kommer fram alls i detta avsnitt. Länsstyrelserna har med sitt främjandepdrag en stor roll i att skapa förutsättningar för besöksnäringen i länet. Här har man i utredningen missat att se länsstyrelsernas och regionernas roll i arbetet som samhällsbyggare och länsstyrelsernas roll att se till så det blir rättvisa förutsättningar för företagare.

Kapitel 6, Kompetensförsörjning

Under avsnittet arbetsmarknad konstaterar utredningen att det ökande antalet internationella besökare gör att kompetenser i andra språk än svenska och kunskap om andra marknader och kulturer blir allt mer värdefullt och efterfrågas av besöksnäringens branscher.

Besöksnäringen är viktig för nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Snabbspår, validering, yrkessvenska är bra insatser som möjliggör för arbetsgivare att finna efterfrågad arbetskraft med rätt kompetens. Det är viktigt att regelverken följs och att en aktiv tillsyn sker från myndigheterna för att förhindra att nyanlända/asylsökande missbrukas som illegal arbetskraft.

Länsstyrelsen Blekinge ställer sig mycket positiv till förslagen om kompetensutveckling där Tillväxtverket får i uppdrag att tillsammans med bl.a. länsstyrelserna genomföra insatser för strategisk kompetensutveckling av både företag och organisationer inom naturturism, kulturturism, måltidsturism samt evenemang och möten. Här kan länsstyrelsernas specialkompetens inom flera olika områden nyttjas på ett bra sätt.

Länsstyrelsen Blekinge vill särskilt lyfta behovet av en ökad kompetens inom allemansrätten och hur dialoger med markägare och lantbrukare bör utvecklas.

Det är också viktigt som utredningen belyser att även offentliga myndighetsutövare som arbetar med frågor tillstånd etc. som berör besöksnäringens utveckling genomgår kompetensutvecklande insatser och förstår besöksnäringens strukturer och villkor.

LÄNSSTYRELSEN BLEKINGE LÄN

En annan del som berörs är utbildningar som stödjer kompetensbehovet för besöksnäringen. Här behövs ett samlat grepp och kartläggning både inom YH utbildningar och universitetsutbildningar som stödjer det som efterfrågas och då inte bara inom hotell och management. I vår region lade t.ex. Linnéuniversitetet ner sin Naturguidesutbildning trots fortsatt efterfrågan och sökande till platserna och stor efterfrågan på utbildade guider inom naturturismen i Sydsverige. Här behövs en uppmuntran och direktiv till lärosätena från de regionalt utvecklingsansvariga att även tillgodose näringen med kompetent arbetskraft inom natur- och kulturturism. Bra om det uppdraget förtydligas till regionerna.

Kapitel 7, Utveckling, innovation och forskning

Länsstyrelsen Blekinge ser positivt på att utnyttja befintliga organisationer för utveckling och innovation. Här behövs dock direktiv att Science parks, inkubatorer etc. även ska stödja tjänsteinnovationer och inte bara teknisk produktutveckling. Det behövs även ett strategiskt tänk och uppmuntran att korsbefrukta tekniska innovationer och se hur de kan användas i andra branscher som t.ex. besöksnäringen.

FoU anslag behöver öronmärkas för besöksnäringen och branschen behöver tid på sig för att hitta områden och skapa ansökningar som på sikt kan arbeta sig upp till den högre nivå som deras ansökningar idag jämförs med inom branscher som haft årtionden på sig att komma dit de är idag. Ge även besöksnäringen den tiden att utvecklas! Länsstyrelsen Blekinge ser möjligheter för FoU inom flera områden som länsstyrelsen idag hanterar frågor inom. Områden som natur- och kulturturism, friluftsliv, forskning inom mat- och livsmedelsutveckling, marina havsmiljöer, övergödning av haven, fiskodling, fiskbestånd etc.

I Sydsverige ser vi att både Krinova i Kristianstad, BTH i Blekinge och Linneuniversitetet i Växjö-Kalmar bedriver forskning inom områden som skulle kunna kopplas till besöksnäringen. Här behövs mer allokerade medel för att kunna utveckla den forskningen.

Kapitel 8, Data, statistik och analys

Den statistik som behövs för att följa upp utvecklingen är bristfällig idag, varför Länsstyrelsen ser positivt på de förslag som läggs fram i betänkandet rörande Tillväxtverkets stärkta mandat inom området. I Blekinge sker analyser med koppling till en metod som kallas *Intäktsbasen*. Den mäter vilka företag som bidrar till en kommuns eller regions intäkter och producerar sådant som exporteras ut från regionen. Här har man främst mätt tillverkningsföretag då traditionen i den här regionen har fokuserat på industrin. Länsstyrelsen Blekinge har tagit initiativ till att mäta även hur besöksnäringens företag bidrar till Blekinges intäktsbas för att på så sätt ge politiker och tjänstemän underlag som kan bidra till att få upp ögonen för andra branscher än de traditionella som tillväxtmotorer.

Kapitel 9, Trafikutbud och transporter

Länsstyrelsen Blekinge välkomnar förslaget att sammankoppla resor och transport inom turismen med klimatmålen. Kopplingar bör dessutom göras till andra miljö kvalitetsmål så som Frisk luft och God bebyggd miljö. Länsstyrelsen vill betona att det krävs insatser på flera håll och på olika sätt i kombination för att åstadkomma hållbara transporter. För att minska miljöpåverkan från turismsektorn anser länsstyrelsen att det är angeläget att utredningen uppmanar aktörer att sträva efter transporter med så låg miljöpåverkan som möjligt.

Länsstyrelsen Blekinge anser att kollektivtrafiken behöver få en tydligare roll inom besöksnäringen. Regional samverkan är avgörande liksom samverkan över länsgränserna för att åstadkomma transporter med så liten miljöpåverkan som möjligt. Länsstyrelsen vill betona tågets betydelse för hållbara transporter inom besöksnäringen, på internationell, nationell och regional nivå. Men för en mindre region som Blekinge är även flyget och den regionala flygplatsen en mycket viktig del i infrastrukturen för att attrahera både affärsbesökare, affärsturism, konferensdeltagare och utländska besökare.

Även färjelinjer till Karlshamn och Karlskrona bidrar starkt till tillgängligheten för vår region.

Här behöver Trafikverket och nationella planer och medel kopplas samman och stötta infrastrukturen som länkar samman de olika trafikslagen. E22 behöver byggas ut på de felande länkarna, sydostlänken behöver byggas och cykelvägar kompletteras när vi nu ser en kraftig ökning av cykelturism från Polen. Idag får de cykla på trafikfarliga vägar utan vägren för att uppleva vår vackra skärgård.

Naturligtvis behöver vi utveckla ett mer miljövänligt resande över lag. Större besöksmål behöver vara tillgängliga med kollektivtrafik vilket även öppnar för fler grupper av besökare.

Vid planering av infrastruktur behöver dimensionen turism och fritid läggas till så att inte bara planerandet omfattar att ta människor till arbete och skola utan även till besöksmål och för rekreation.

Kapitel 10, Naturturism

Utredningen framför att företrädare för mark- och vattenägare förespråkar avtalsreglering. Länsstyrelsen Blekinge instämmer att det är bra att entreprenörer tecknar avtal med markägare för att bedriva kommersiell verksamhet på privat mark, men även icke-kommersiell verksamhet (till exempel skolor, idrottsföreningar, scouter m. fl.) kan behöva teckna avtal med markägare om deras verksamhet är långvarig och/eller orsakar slitage eller störning. Länsstyrelsen vill understryka att det bör vara slitage eller störning som är den springande punkten, inte om verksamheten är kommersiell eller inte.

Utredningen bedömer att det finns goda förutsättningar att utveckla turismen inom och i anslutning till skyddade natur- och kulturområden. Länsstyrelsen instämmer i bedömningen men vill dock påpeka att det inte är en självklarhet att all form av friluftsliv- eller turistverksamhet är möjlig/lämplig bara för att ett område är skyddat. Syftet med området ska vara styrande. Detta gäller oavsett i vilken form de bedrivs, det vill säga organiserat eller oorganiserat, betalt eller icke-betalt. Här ställer sig Länsstyrelsen Blekinge positiv till att initiera dialoger med kommuner och berörda organisationer för diskutera vilka områden som kan vara lämpliga att utveckla och tillgängliggöra och föra in dem i de kommunala översiktsplanerna eller i de regionala ledutvecklingsprojekten.

Utredningen lyfter frågan om att branschorganisationerna är kritiska till de förutsättningar som är inom guideområdet. Besöksnäringens företrädare är bekymrade eftersom de anser att de offentliga guideverksamhet är subventionerad och konkurrerar om samma målgrupper som guideföretag med kommersiella grunder. Länsstyrelsen har idag ett statligt uppdrag där många av de guidningar som naturum tillhandahåller är gratis för skolklasser eller andra utpekade grupper. En ny nationell strategi för besöksnäringen bör ta med den här problematiken och lyfta frågan till diskussion hur den kan hanteras lokalt. Här blir det en fråga för regeringen att inte ge motsatta direktiv där man å ena sidan ger uppdrag till länsstyrelserna att genomföra guideuppdrag och å andra sidan vill ha en utveckling av privata företag inom samma område.

Länsstyrelsen Blekinge ser gärna en utveckling av natur- och kultur- och maritim turism. Dock medför detta ett ökat besöksstryck i områden som förvaltas av kommuner och länsstyrelser. I utredningen föreslår man enbart ökade anslag till Tillväxtverket men här behövs även ökade anslag till de som förvaltar de områden som besöks. Det behövs toaletter, parkeringar, skyltar, grillplatser, papperskorgar, röjning av områden, betesdjur för öppna landskap etc. Förvaltning kostar pengar och behöver samordnas. Länsstyrelsen Blekinge betonar vikten av att den delen måste ges mer utrymme när man diskuterar en utveckling av besöksnäringen. Vi ser redan idag en brist i många projekt som enbart fokuserar på digitala applikationer, paketera upplevelser, bygga leder men inte ta höjd för förvaltningen och underhåll över tid.

Även kunskap om den svenska naturen och kulturen, kunskap om allemansrätten bör vägas in vid planering av ökad naturturism.

Ytterligare en faktor är rätten att bedriva sin aktivitet på annans mark med stöd av allemansrätten. Många markägare ser detta som ett ökande problem. Cyklister och ryttare rör sig på privatägda- och bolagsägda marker. En dialog mellan markägare och aktivitetsutövare behöver komma igång om t.ex. mountainbike skall fortsätta den uppåtgående trend som pågår just nu. Med kunskap och förståelse kommer bäggedera att känna

LÄNSSTYRELSEN BLEKINGE LÄN

sig nöjda och välvilligt inställda inför nyttjandet av markerna. Här finns det även bra exempel på att anlagda stigar och leder för t.ex. cykling, ridning och mountainbike ger mindre slitage på sikt då de flesta håller sig på de utmärkta lederna istället för att cykla eller rida överallt.

Länsstyrelsen som arbetar med tillståndsgivning inom olika områden behöver kunskap om hur vi på ett bra sätt kan stödja naturturismutvecklingen samtidigt som vi tar hänsyn till naturen. Samordning med kommunerna och Regionen kommer att behöva lyftas och det är en fördel om alla strävar åt samma håll i frågor som rör hållbar regional tillväxt.

Den föreslagna budgeten till utveckling av hållbara destinationer bör även omfatta mer medel till länsstyrelserna som omfattar uppdrag till friluftslivsamordnare, naturbevakare, förvaltning och utveckling av statliga/regionala leder, skärgård etc.

Friluftslivet hör starkt samman med naturturism. Utredaren lyfter tre av regeringens 10 mål för friluftsliv, men för att lyckas med naturturism på ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart sätt berörs åtta av målen. Här behöver utredningen anlägga en bredare syn på friluftslivet. Hållbar naturturism kan enligt Länsstyrelsen Blekinge utvecklas mer och då med de tio friluftslivsmålen som grund.

Kapitel 11, Kulturturism

Länsstyrelsen Blekinge vill framföra i förslaget första sats att det är viktigt att inte bara anta nya politiska mål, utan att dessa mål har sin grund i de redan befintliga kulturpolitiska målen och i de miljömål (God bebyggelse, Ett rikt odlingslandskap m. fl.) där kulturmiljö berörs. Det behövs också förtydligas vilka myndigheter som ingår i samverkan, tex. Riksantikvarieämbetet.

Beskrivningen av kulturmiljö behöver breddas med t ex fornlämningar. Gravfält och vrak är exempel på fornlämningsmiljöer som lockar olika besökare. Besökare lockas också av andra landskap än jordbrukslandskap. I Blekinge lockas besökare t ex även av landskap som innefattar skärgård, världsarv, skog, samt sammanhållna miljöer med försvarsanläggningar.

Länsstyrelsen Blekinge ser positivt på att *”Rätt hanterat kan utveckling av turism i landsbygder också bidra till skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer i så motto att efterfrågan på natur- och kulturupplevelser bidrar till ett intresse att förvalta dessa miljöer på ett hållbart sätt”*.

Det är också viktigt att det finns säkra ”rutter” för mindre båtutrustning att navigera i utanför handelstrafikens farleder.

Länsstyrelsens roll beskrivs på ett bra sätt. Kopplingen till turism kan dock lyftas ytterligare eftersom världsarv, kulturresevat, byggnadsminnen, fornlämningar, kulturlandskap m.fl. vårdas eller tillgängliggörs genom länsstyrelsens bidrag och arbete. Arbetet bidrar till att skapa attraktiva besöksmål för både turister och lokalt.

"Ekonomiska modeller och nya finansieringslösningar som stöd för utveckling av kulturmiljöer som besöksmål är ett område som behöver utvecklas." SFV lyfts som en viktig aktör inom kulturarvsturism. Även länsstyrelsen kan genom sitt kulturmiljöanslag och arbete med de nationella målen för kulturmiljöarbetet, bidra till ökad besöksmålsutveckling. Idag prioriterar vi åtgärder på objekt som är skyddade och ju fler besökare ju högre prioritet. Genom nya ekonomiska modeller kan länsstyrelserna bidra till ännu fler attraktiva besöksmål.

Länsstyrelsen Blekinge ser gärna att Skärgårdslandskapet lyfts i sammanhanget där *"Även de svenska skogs- och odlingslandskapen...."* nämns!

Vid kommersiell utveckling av kulturmiljöerna behöver en tidig kontakt skapas med länsstyrelsen eftersom miljöerna kan vara skyddade. En tidig dialog ökar förutsättningarna för företag att kunna arbeta vidare utifrån respektive objekt/lämnings förutsättningar. En sådan skulle kunna vara att lämningen bara klarar av ett visst antal besökare per år för att inte ta skada.

Kapitel 12, Måltidsturism

Regelbördan inom livsmedelshanteringen är enligt olika rapporter från handelns företrädare ett av de största hindren för tillväxt. Här behövs utveckling inom förenkling och digitalisering samtidigt som en översyn av hur små och medelstora företag omfattas av olika tillstånd. *"Utredningen bedömer att möjligheten till gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker skulle gynna utveckling av företagande, sysselsättning och måltidsturism positivt även i Sverige. Då det inom ramen för utredningen inte ges förutsättningar att utvärdera vilka konsekvenser gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker kan ha på Systembolagets försäljningsmonopol avstår vi från att ge förslag inom området."*

En kommande strategi bör ta tag i den här frågan och hitta en möjlighet för företag på landsbygden och kunna sälja sina egna produkter även om det omfattar öl, vin och whisky. Finland har trots sitt alkoholmonopol lyckats hitta lösningar som gynnar företagen utan att behöva släppa på monopolet i övrigt.

Måltidsturismen bör tydligt kopplas till både den nationella och de regionala livsmedelsstrategierna.

Kapitel 13, Evenemangs- och möteslandet Sverige

En utveckling av evenemang och mötesindustrin kräver ett nära samarbete med länsstyrelserna som hanterar flera tillstånd och frågor som är aktuella. Ett hållbarhetsperspektiv där både ekonomiska sociala och jämställdhetsperspektiv vägs in är viktigt att ha med sig i de här frågorna.

Kapitel 14, Regler, tillstånd och tillsyn

Länsstyrelsen Blekinge ställer sig positiv till förslaget att ingå i uppdraget att utreda och ge förslag på hur koordinering och effektivisering av tillståndsgivning och kontroller kan ske. Länsstyrelsen vill dock påpeka att kontroller och tillståndsgivning inom livsmedelsproduktion och servering utförs av kommuner, varför även de behöver vara involverade i uppdraget.

Utredningen har föreslagit att alla myndighetskontakter, oavsett nivå eller ansvarsområde ska förenklas. Länsstyrelsen lämnar följande synpunkter:

Att företagens myndighetskontakter i olika praktiska hänseenden förenklas så långt det är möjligt är naturligtvis av godo. Likaså är det viktigt att handläggningstider hålls nere och att samma regelverk tillämpas på ett enhetligt sätt i hela landet.

Angående uppdrag om koordinering och effektivisering av tillståndsgivning och kontroller ” att Livsmedelsverket i samverkan med Tillväxtverket och länsstyrelserna får i uppdrag och resurser att utreda och ge förslag på hur koordinering och effektivisering av tillståndsgivning och kontroller kan ske vad gäller råvaruproduktion, livsmedelsproduktion och servering i syfte att minska kontrollbördan för företag med verksamhet som inkluderar flera steg i produktionsprocessen.”

Länsstyrelsen är positiv till förslaget att ge Livsmedelsverket i samverkan med Tillväxtverket och länsstyrelserna i uppdrag och resurser att utreda och ge förslag på hur koordinering och effektivisering av tillståndsgivning och kontroller kan ske vad gäller råvaruproduktion, livsmedelsproduktion och servering i syfte att minska kontrollbördan för företag med verksamhet som inkluderar flera steg i produktionsprocessen.

Länsstyrelsen har ingen operativ roll i tillståndsgivning avseende serveringstillstånd men har till uppgift att följa kommunernas verksamhet inom området och ge kommunerna råd och stöd i deras verksamhet. Länsstyrelsen har därför god kännedom om hur ärendena hanteras av kommunerna.

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Övriga synpunkter

Länsstyrelsen Blekinge saknar helt perspektivet och konsekvensutredning av ökad dricksvattenförbrukning – både som livsmedel och som förbrukning på turismanläggningars tvätt, disk, bad/dusch/wc-faciliteter osv. Våra vattenförsörjningsplaner omfattar till viss del sommargäster i sommarstugor och på campingar men vi kan få problem i våra redan utsatta (=brist på vatten) områden om det inte tas hänsyn till ökande korttids-turism. Här bör Länsstyrelsens arbete med krisberedskap omfatta även vattenförsörjningsfrågan med hänsyn till en utveckling av besöksnäringen i Sverige.

Beslut i detta ärende har fattats av länsråd Helena Morgonsköld.

I ärendet har deltagit avdelningschef Lars Olsson, marinarkeolog Petra Stråkendal, miljösamordnare Jenny Hetzman samt utvecklingsstrateg och biträdande avdelningschef Lena Stävmo, föredragande.

Helena Morgonsköld
Länsråd

Lena Stävmo
Utvecklingsstrateg Regional Tillväxt och biträdande avdelningschef Samhällsutveckling